

C-485/19. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2019. június 25.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Krajský súd v Prešove (Szlovák Köztársaság)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2019. június 12.

Felperes:

L. H.

Alperes:

PROFI CREDIT Slovakia s.r.o.

Az alapeljárás tárgya

Fogyasztói kereset, amellyel a fogyasztó egy hitelezőtől – a fogyasztói hitelmegállapodásban szereplő tisztességtelen feltételekre való hivatkozással – a kamatok megfizetésén felül 1500 euró visszafizetését követeli.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

A Krajský súd v Prešove (eperjesi regionális bíróság, Szlovák Köztársaság; a továbbiakban: eperjesi regionális bíróság) előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt elő az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikke alapján, amelyek az elévülési időnek, a bizonyítási tehernek és az összhangban álló értelmezés módszerének a fogyasztóvédelem terén az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikke, a tényleges érvényesülés elve és a 2008/48 irányelv közvetlen hatálya fényében történő alkalmazására vonatkoznak.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

A.

I. Úgy kell-e értelmezni az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkét (a továbbiakban: a Charta 47. cikke), a fogyasztó hatékony bírói jogorvoslathoz való jogát is beleértve, hogy azzal ellentétes az olyan jogi szabályozás, mint az Občianský zákonníknek [(szlovák polgári törvénykönyv)] a fogyasztót megillető 3 éves objektív elévülési időhöz való joga elévüléséről szóló 107. §-a (2) bekezdése, amelynek értelmében a fogyasztónak a tisztességtelen szerződési feltételből eredő teljesítés megtérítéséhez való joga abban az esetben is elévül, ha maga a fogyasztó nincs olyan helyzetben, hogy alaposan megvizsgálja a tisztességtelen szerződési feltételt, és ez az elévülési idő akkor is telik, ha a fogyasztó nem tudott a szerződési feltétel tisztességtelen jellegéről?

II. Amennyiben a fogyasztó joga tekintetében hároméves objektív elévülési időszakot előíró jogi szabályozás – a fogyasztó tudatosságának hiánya ellenére – összeegyeztethető a Charta 47. cikkével és a tényleges érvényesülés elvével, a kérdést előterjesztő bíróság arra kíván választ kapni, hogy:

ellentétes-e a Charta 47. cikkével és a tényleges érvényesülés elvével az olyan nemzeti gyakorlat, amelynek alapján a jogi eljárásokban a fogyasztót **terheli annak bizonyítása**, hogy a hitelező érdekében eljáró személyeknek **tudomása volt** arról a tényről, hogy a hitelező megsérti a fogyasztó jogait, a jelen ügyben tudomásuk volt arról, hogy a hitelező az évi teljeshiteldíj-mutató (THM) pontos megjelölésének elmulasztásával jogszabályi rendelkezést sért, valamint annak bizonyítása, hogy tudomásuk volt arról a tényről, hogy ilyen esetben a kölcsön kamatmentes, és hogy a hitelező a kamatok beszedése révén jogalap nélkül gazdagodott?

III. Abban az esetben, ha az A. rész II. pontjában szereplő kérdésre nemleges választ kell adni, a fogyasztónak a hitelező ügyvezetői, tagjai vagy kereskedelmi képviselői közül mely személyekkel kapcsolatban kell bizonyítania, hogy azoknak tudomásuk volt az A. rész II. pontjában foglalt kérdésben említettekről?

IV. Abban az esetben, ha az A. rész II. pontjában szereplő kérdésre nemleges választ kell adni, milyen **fokú** tudomással kell rendelkezni a cél eléréséhez, vagyis **annak bizonyításához**, hogy a szolgáltató **szándékosan** sértette meg a szóban forgó pénzügyi piaci szabályozást?

B.

I. Ellentétes-e az irányelvek joghatásaival és az Európai Unió Bíróságának e tekintetben releváns ítélkezési gyakorlatával – ezen belül a Rasmussen ítélettel (C-441/14, EU:C:2016:278), a Pfeiffer ítélettel (C-397/01–C-403/01, EU:C:2004:584, 113. és 114. pont) a Küçükdeveci ítélettel (C-555/07, EU:C:2010:21, 48. pont) az Impact ítélettel (C-268/06, EU:C:2008:223, 100. pont) a Dominguez ítélettel (C-282/10, 25. és 27. pont) és az Association de

médiation sociale ítélettel (C-176/12, EU:C:2014:2, 38. pont) – az olyan nemzeti gyakorlat, amelynek alapján a nemzeti bíróság értelmezési módszerek alkalmazása és kellő indokolás nélkül jutott az uniós joggal összhangban álló értelmezéssel kapcsolatos következtetésre?

II. Abban az esetben, ha a bíróság értelmezési módszerek – köztük különösen a teleologikus értelmezés, a hiteles értelmezés, a történeti értelmezés, a rendszertani értelmezés, a logikai értelmezés (az *a contrario* módszer, a *reductio ad absurdum* módszerének) – alkalmazását, valamint a nemzeti jog egészének alkalmazását követően a 2008/48 irányelv (a továbbiakban: irányelv) 10. cikke (2) bekezdésének h) és i) pontjában meghatározott cél megvalósítása érdekében arra a következtetésre jut, hogy az uniós joggal összhangban álló értelmezés egy *contra legem* helyzetet eredményez, elismerhető-e – például a munkavállalók hátrányos megkülönböztetése vagy védelme esetében fennálló jogviszonyok analógiájára – az irányelv fent említett rendelkezésének közvetlen hatálya a hiteljogviszonyok keretében a vállalkozóknak a fogyasztókkal szembeni védelme tekintetében, és mellőzhető-e az uniós joggal összhangban nem álló jogszabályi rendelkezés alkalmazása?

Az uniós jog rendelkezései és az uniós ítélkezési gyakorlat

Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikke

A fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv

A Bíróság *Oceáno Grupo Editorial és Salvat Editores* ítélete, C-240/98–244/98; *Pfeiffer* ítélete, C-397/01–C-403/01, EU:C:2004:58; *Impact* ítélete, C-268/06, EU:C:2008:233; C-89/08 P ügyben hozott ítélete, EU:C:2009:742; *Dominguez* ítélete, C-282/10, EU:C:2012:27; *Association de médiation sociale* ítélete, C-176/12, EU:C:2014:2; *CA Consumer Finance SA kontra Ingrid Bakkaus* ítélete, C-449/13, EU:C:2014:2464; *Ernst Georg Radlinger és Helena Radlingerová* ítélete, C-377/14, EU:C:2016:283; *Rasmussen* ítélete, C-441/14 EU:C:2016:278; *Francisco Gutiérrez Naranjo és társai* ítélete, C-154/15, C-307/15, C-308/15 egyesített ügyek, EU:C:2016:980; *Home Credit Slovakia a.s. kontra Klára Bíróová* ítélete, C-42/15, EU:C:2016:842; *Cresco Investigation* ítélete, C-193/17, EU:C:2019:43; *Mariusz Pawlak* ítélete, C-545/17, EU:C:2019:260

A nemzeti jog rendelkezései és a nemzeti ítélkezési gyakorlat

Az *Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb.* (a polgári törvénykönyvről szóló 40/1964. sz. törvény) 107. §-ának (1) és (2) bekezdése.

A *Trestný zákon č. 300/2005 Z.z.* (a büntető törvénykönyvről szóló 300/2005. sz. törvény) 15. és 16. §-a.

A Civilný sporový poriadok, zákonom č. 160/2015 Z.z. (a polgári perrendtartásról szóló 160/2015. sz. törvény) 2. §-ának (2) bekezdése.

A zákon č. 129/2010 Z.z. o spotrebitel'ských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebitel'ov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (a fogyasztói hitelről és a fogyasztóknak nyújtott egyéb hitelekéről és kölcsönökről, valamint egyes törvények módosításáról szóló 129/2010. sz. törvény) 2018. május 1-jén hatályos változatának 9. és 11. §-a

A Najvyšší súd Slovenskej republiky (a Szlovák Köztársaság legfelsőbb bírósága; a továbbiakban: a Szlovák Köztársaság legfelsőbb bírósága) 1Cdo 238/2017. számú ügyben 2018. október 18-án hozott ítélete

A Szlovák Köztársaság legfelsőbb bírósága 3 Cdo 146/2017. számú ügyben 2018. február 22-án hozott ítélete.

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 2011. május 30-án L. H. (a továbbiakban: felperes) fogyasztói hitelmegállapodást kötött a PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o. társasággal (a továbbiakban: alperes). A kölcsön 1500 euró összegre szólt, 70%-os kamatlábbal és 66,31%-os teljeshiteldíj-mutatóval (THM); a felperesnek négy év alatt, egyenként 77,05 euró összegű havi törlesztőrészletekben, összesen 3 698,40 eurót kellett visszafizetnie. Az alperes már a hiteljogviszony első napján 367,49 euró összegű díjat érvényesített a felperessel szemben a törlesztés szüneteltethetőségének esetére, noha nem volt biztos, hogy a felperes a jövőben ezzel a lehetőséggel is élni fog. A felperes így 1500 euró helyett csak 1 132,51 euró összeget, vagyis a megállapodás szerinti összegnél 24%-kal alacsonyabb összegű kölcsönt kapott.
- 2 A felperes a szerződés megkötésekor nem kapott tájékoztatást a tényleges THM-ről. A kölcsön törlesztőrészleteit a szerződésben nem tőketartozásra, kamatokra és más költségekre bontva jelölték meg, ami ellentétben állt a fogyasztói hitelről szóló 129/2010. sz. törvény ezen időpontban hatályos 9. §-a (2) bekezdésének k) pontjával; amely rendelkezés 2018. május 1-jéig megkövetelte az említett részletezést.
- 3 Mindazonáltal 2016. november 9-én a Bíróság a C-42/15 ügyben megállapította, hogy a kölcsön törlesztőrészleteinek ilyen részletezését előíró, fent említett jogszabályi rendelkezés ellentétes a 2008/48 irányelvvel. A szlovák jogalkotó orvosolta ezt a joghézagot, és 2018. május 1-jei hatállyal módosította a fent említett problematikus jogszabályi rendelkezést.
- 4 A felperes visszafizette a kölcsönt, és 3 698,10 eurót fizetett meg az alperesnek.
- 5 2017. február 2-án L. H. egy ügyvédől megtudta, hogy az alperes megkárosította őt azzal, hogy tisztességtelen feltételeket alkalmazott, és nem tájékoztatta megfelelően a THM-ről. Így 2017. május 2-án L. H. keresetet terjesztett elő.

- 6 A felperes a díj visszafizetését követeli, mivel a szlovák jog alapján a THM helytelen megjelölésének szankciója többek között az, hogy a hitelező nem tarthat igényt a díjra.
- 7 Az alperes a nemzeti bíróság előtti eljárásban arra hivatkozik, hogy a felperes joga elévült.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid összefoglalása

- 8 Ami az A. részben megjelölt, előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést illeti, a nemzeti bíróság álláspontja szerint a szerződés megkötésének időpontjában a hitelező nem jelölte meg pontosan a THM-t, és tisztességtelen díjat alkalmazott.
- 9 Ami az elévülési kifogást illeti, a szlovák jog szerint a jogalap nélküli gazdagodásból eredő jogot 2 éves szubjektív elévülési időn belül kell érvényesíteni. Az elévülési idő akkor kezdődik, amikor a felperes tudomást szerez a jogalap nélküli gazdagodás bekövetkezéséről. A nemzeti bíróság úgy ítéli meg, hogy a felperes betartotta az említett határidőt, és időben terjesztette elő a keresetet.
- 10 E jog érvényesítésére a szubjektív határidőn felül objektív határidő is vonatkozik. A szóban forgó jog szándékos jogalap nélküli gazdagodás esetén a jogalap nélküli gazdagodás bekövetkezésének napjától számított 10 éven belül évül el. E jog gondatlanságból eredő jogalap nélküli gazdagodás esetén a jogalap nélküli gazdagodás bekövetkezésének napjától számított 3 éven belül évül el.
- 11 A nemzeti bíróság előadja, hogy az új polgári perrendtartás alapján köti a Szlovák Köztársaság legfelsőbb bíróságának állandó ítélkezési gyakorlata. A Szlovák Köztársaság legfelsőbb bíróságának 2018. október 18-i ítélete értelmében a fogyasztót terheli a bizonyítás abban a kérdésben, hogy a három éves vagy a tíz éves elévülési időt kell-e alkalmazni. Ez utóbbi határidő esetében a fogyasztónak mindenekelőtt azt kell meghatároznia, hogy pontosan mikor következett be a gazdagodás, majd bizonyítania kell, hogy a hitelezőnek szándékában állt (tudati és akarati elem), hogy vagyoni előnyt szerezni a fogyasztó kárára. A felelősség (tudati és akarati elem) vizsgálata során analógia útján a büntetőjog elveit kell alkalmazni. Amennyiben a fogyasztó nem bizonyítja a hitelező szándékosságát, a 3 éves határidőt kell alkalmazni.
- 12 A nemzeti bíróság számára azonban nem egyértelmű, hogy a jogsértés milyen súlyossági fokát szükséges bizonyítani. Ebben az értelemben előadja, hogy szinte lehetetlen az, hogy a felperes legalább az alperes eshetőleges szándékát bizonyítsa azon tényt illetően, hogy az alperes tudta, hogy megsérti a fogyasztói hitellel kapcsolatos szabályokat, és ebben az esetben tudomása volt arról, hogy a felperes kárára gazdagodik. Hasonlóképpen nem egyértelmű, hogy a felperesnek e szándékot mely személyek – az alperes ügyvezetője, tagja vagy kereskedelmi képviselői – vonatkozásában kell-e bizonyítania.

- 13 E tekintetben a nemzeti bíróság a CA Consumer Finance SA kontra Ingrid Bakkaus ítéletre utal (C-449/13, EU:C:2014:2464), amelyben a Bíróság megállapította, hogy az uniós joggal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében a fogyasztó megfelelő tájékoztatására, valamint az ezen utóbbi hitelképességének ellenőrzésére irányuló kötelezettségek nemteljesítésére vonatkozó bizonyítási teher a fogyasztóra hárul. A fent említett üggyhöz képest a szlovák fogyasztónak sokkal nehezebb bizonyítania a hitelező szándékos magatartását.
- 14 A nemzeti bíróság a fogyasztó joggyakorlásának időbeli korlátozását illetően előadja, hogy a Bíróság a Gutiérrez Naranjo és társai egyesített ügyekben (C-154/15, C-307/15, C-308/15, EU:C:2016:980) megállapította, hogy a 93/13/EGK irányelvvel ellentétes az olyan nemzeti ítélkezési gyakorlat, amely időben korlátozza egy kikötés tisztességtelen jellegének bírósági megállapításához fűződő visszafizetési kötelezettséget, mégpedig csupán azon összegekre, amelyeket a tisztességtelen jelleget megállapító határozat kihirdetését követően jogalap nélkül fizettek meg e kikötés alapján.
- 15 A nemzeti bíróság kétli, hogy a fent említett nemzeti ítélkezési gyakorlat – amely a jelen ügyben valójában a hároméves objektív határidő alkalmazásához, valamint ahhoz vezet, hogy a tájékoztatásban nem részesülő fogyasztó joga egészen addig gyengül, hogy azt a fogyasztó elveszti – összeegyeztethető lenne a Charta 47. cikke szerinti hatékony jogorvoslattal és tisztességes eljárás elvével, valamint az uniós jog tényleges érvényesülésének elvével.
- 16 Ami a B. részben megjelölt, előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést illeti, a nemzeti bíróság a 129/2010. sz. törvény 9. §-a (2) bekezdése k) pontjának a kölcsön tőketartozásra, kamatokra és más költségekre bontva történő megjelölését előíró eredeti rendelkezése értelmezése módszereivel kapcsolatban arra utal, hogy 2018. február 22-én a legfelsőbb bíróság úgy határozott, hogy az említett törvény módosítása előtti régebbi ügyekben az összhangban álló értelmezést kell alkalmazni. A szóban forgó ítélet értelmében a 129/2010. sz. törvény 9. §-a (2) bekezdése k) pontjának hivatkozott rendelkezését akként kell értelmezni, hogy az nem írja elő azt, hogy a megkövetelt információkat minden egyes tételre (a tőketartozásra, a kamatlábra és más költségekre) vonatkozóan, egyedileg, hanem a tőketartozást, a kamatokat és más költségeket magában foglaló törlesztőrészletre tekintettel kizárólag átfogó módon kell rendelkezésre bocsátani.
- 17 A nemzeti bíróság úgy ítéli meg, hogy a fent említett ítéletből nem derül ki egyértelműen, mely értelmezési módszereket alkalmazott a legfelsőbb bíróság, és hogy milyen eljárás folytán jutott összhangban álló értelmezésre. A kérdést előterjesztő bíróság úgy ítéli meg, hogy a szóban forgó rendelkezés ilyen, összhangban álló értelmezése *contra legem* értelmezést eredményezne. Megoldást jelenthetne a szóban forgó rendelkezés alkalmazásának mellőzése, mindazonáltal ehhez az ügynek a munkavállalók hátrányos megkülönböztetéshez (Rasmussen ítélet, C-441/14, EU:C:2016:278) vagy egészségének veszélyeztetéséhez (Pfeiffer, C-397/01–C-403/01, EU:C:2004:58) hasonló, jelentős társadalmi jogviszonyokra

kellene vonatkoznia. A nemzeti bíróság kétli, hogy a pénzt rendelkezésre bocsátó vállalkozók védelme érdekében meg lehetne állapítani a 2008/48 irányelv közvetlen hatályát, mivel ez ellentétes lenne a fogyasztók jogbiztonságával, akikben jogos bizalom keletkezett az említett törvényváltozat vonatkozásában.

MUNKADOKUMENTUM